

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Onze referentie MvH/RvZ/MR/bs/ATR0734/2019-U120

Uw referentie

Datum 29 augustus 2019
Betreft Variawet hoger onderwijs

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft op 12 juli 2019 het 'Voorstel van wet tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, de Wet studiefinanciering 2000 en de Wet op het onderwijstoezicht in verband met een verbeterde regeling voor diverse onderwerpen op het terrein van het hoger onderwijs en de studiefinanciering' ofwel de 'Variawet hoger onderwijs' ontvangen voor toetsing. De internetconsultatie is van 12 juli 2019 tot en met 23 augustus 2019 gehouden. De beoogde datum van inwerkingtreding van het wetsvoorstel is 1 januari 2021.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

Deze 'Variawet hoger onderwijs' bevat beleidsmatige wijzigingen waarmee met name toezeggingen aan de Tweede Kamer gestand worden gedaan. Daarbij gaat het veelal om bijstelling van de uitvoeringspraktijk door harmonisering van maatregelen, herstel van onvolkomenheden, technische aanpassingen en verduidelijking van wat met wet- en regelgeving wordt beoogd.

Het wegen van nut en noodzaak en minder belastende alternatieven is in de context van dit wetsvoorstel bij de meeste maatregelen niet (meer) aan de orde. De advisering van ATR richt zich daarom alleen op het onderdeel dat betrekking heeft op de juridische grondslag die wordt geboden om administratiekosten in rekening te brengen bij te late inschrijving voor een tentamen. Het dictum dat uit dit ATR-advies voortvloeit betreft dan ook alleen dit onderdeel.

De gevolgen voor de regeldruk zijn voor vrijwel alle onderdelen van de 'Variawet' in beeld gebracht en berekend. Het ATR-advies gaat tot slot in op de volledige regeldrukparagraaf in de toelichting bij het wetsvoorstel. Het geeft enkele adviespunten van algemene aard. De wetswijzigingen zonder (nieuwe) gevolgen voor de regeldruk blijven buiten beschouwing.

1. Nut en noodzaak

Volgens de toelichting bij het wetsvoorstel bieden onderwijsinstellingen in de praktijk aan dat de student zich, tegen betaling van een bedrag aan administratiekosten, alsnog kan inschrijven voor een tentamen, nadat de inschrijvingstermijn is verstreken. Het nu voorliggende wetsvoorstel biedt daarvoor de juridische grondslag. Als een instellingsbestuur dergelijke administratiekosten in rekening brengt bij een student, moet het hierover nadere regels vaststellen. Bij ministeriële regeling wordt op een later moment nog bepaald welk bedrag het instellingsbestuur ten hoogste bij een student in rekening kan brengen in verband met de kosten van te late inschrijving voor een tentamen.

Om grote verschillen tussen onderwijsinstellingen en (te) hoge administratiekosten te voorkomen zijn de koepels en studentenbonden met de minister overeengekomen dat van de student een redelijke vergoeding van de reële kosten mag worden gevraagd, met een maximum van € 20,- per te late inschrijving voor een tentamen.¹

Door de student alsnog de mogelijkheid te bieden zich voor het tentamen in te schrijven kan eventuele studievertraging worden beperkt en kunnen instellingen hun tentamens goed en efficiënt organiseren, bijvoorbeeld door gepaste ruimtes te reserveren en surveillanten in te schakelen. Uit de toelichting blijkt echter niet hoe groot het probleem is (hoeveel te late inschrijvingen er zijn) en welk effect van de maatregel wordt verwacht (hoe studenten op de maatregel gaan reageren). Het college constateert daarom dat nut en noodzaak van de maatregel niet goed zijn onderbouwd.

1.1 Het college adviseert nader te onderbouwen wat de noodzaak is van de maatregel en welke effecten de maatregel naar verwachting heeft.

2. Minder belastende alternatieven

In het overleg in 2015 is er door de studenten al een mogelijk alternatief aangedragen voor de maatregel. Zij pleitten voor een gecombineerde (digitale) inschrijving voor een vak en het bijbehorende tentamen. Het uitgangspunt is immers dat studenten aansluitend de colleges het tentamen willen afleggen om de studie te kunnen vervolgen.

2.1 Het college adviseert de mogelijkheid om een gecombineerde inschrijving voor een vak en het bijbehorende tentamen te overwegen als minder belastend alternatief.

Bij automatische inschrijving voor tentamens kunnen studenten zich afmelden als zij het tentamen niet willen maken. De universiteit kan hierop anticiperen door rekening te houden met een beredeneerd aantal studenten dat niet direct het vak afsluit met een tentamen (no-show). Het college merkt daarbij op dat een eventuele vergoeding voor

¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31288-439.html>

deze 'no show' vanuit regeldrukperspectief alleen aan de orde is indien de omvang ervan aantoonbaar groot en niet goed te voorzien is.

3. Werkbaarheid

In de toelichting is als voorwaarde voor het in rekening brengen van administratiekosten genoemd dat de gehanteerde inschrijftermijn voor het tentamen redelijk is. Ook moet de onderwijsinstelling een heldere procedure opstellen voor de inschrijving voor het tentamen. De instelling moet tevens duidelijk maken welke administratiekosten aan de te late inschrijving zijn verbonden. Bij een goede organisatie en communicatie van de onderwijsinstelling is de maatregel naar verwachting werkbaar. De vraag is volgens het college eerder of de (administratieve) inspanningen van onderwijsinstellingen om de maatregel goed en volledig uit te kunnen voeren proportioneel zijn, voor zowel onderwijsinstellingen als studenten, ten opzichte van het doel en de effectiviteit van de maatregel.

3.1 Het college adviseert na te gaan of de maatregel proportioneel is door de opbrengsten aan administratiekosten af te zetten tegen de administratieve inspanningen van onderwijsinstellingen om de maatregel goed en volledig uit te kunnen voeren én tegen de gevolgen voor studenten.

4. Gevolgen regeldruk

ATR heeft separaat een onderbouwing ontvangen van de gevolgen voor de regeldruk voor deze maatregel. In de berekening van de regeldruk wordt uitgegaan van 10.000 verzoeken van studenten om, na inschrijving van de inschrijftermijn, alsnog mee te mogen doen aan het tentamen. De totale regeldrukkosten voor studenten en onderwijsinstellingen zijn geraamd op € 12.500,- incidenteel voor en € 78.000,- structureel op jaarbasis, voor het volledige administratieve proces tussen de onderwijsinstelling en de studenten, uitgaande van 36 hbo-instellingen en 14 wo-instellingen. Op basis van de documenten die ATR heeft ontvangen, constateert het college dat de gevolgen voor regeldruk voor deze maatregel volledig in beeld zijn gebracht.

Gevolgen voor de regeldruk voor de hele Variawet

De regeldrukkosten na implementatie van het gehele wetsvoorstel worden geschat op € 79.100,- eenmalig en € 698.120,- structureel. ATR heeft voor vrijwel alle onderdelen van de 'Variawet' separaat uitgebreide onderbouwingen ontvangen, op het niveau van handeling en per doelgroep, met betrekking tot de gevolgen voor de regeldruk. Hierbij is gebruik gemaakt van de standaard berekeningswijze van het Rijk. In de toelichting bij het wetsvoorstel zijn op basis daarvan diverse regeldrukparagrafen opgenomen, waarin is weergegeven wat de geschatte regeldruk is per maatregel. Hierbij ontbreekt veelal de getalsmatige onderbouwing die ATR wel heeft ontvangen. Voor een beter begrip van de impact van de maatregelen is het advies om (a) in de toelichting te vermelden waarop de raming van de regeldruk concreet is gebaseerd (zoals het aantal studenten, onderwijsinstellingen, hbo- en premasters, aanvragen en dergelijke, en (b) daarbij ook de eventuele vermindering van regeldruk inzichtelijk te maken.

4.1 Het college adviseert de gevolgen voor de regeldruk volledig in beeld te brengen conform de Rijksbrede methodiek en deze gevolgen in de toelichting bij het wetsvoorstel op te nemen.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van de consultatieversie van de 'Variawet hoger onderwijs':

Het wetsvoorstel niet indienen, tenzij met de adviespunten rekening is gehouden.

Dit dictum vloeit voort uit de bevindingen ten aanzien van de juridische mogelijkheid die wordt geboden om administratiekosten in rekening te brengen bij te late inschrijving voor een tentamen. Het voorstel is daarom de 'Variawet hoger onderwijs' in deze vorm niet in te dienen.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris